

Pauline Maier: From Resistance to Revolution. Colonial Radicals and the Development of American Opposition to Britain 1765-1776. London, 1973. 318 + xxvi s. £ 4.00.

Med denne bog vil P. Maier vise, hvorledes de amerikanske kolonisters modstand mod englænderne fra 1765 førte til uafhængighed i 1776. Det centrale for forfatteren er at analysere modstandens karakter, lederne som stod bag, og deres holdninger til den engelske konstitution og institutioner.

Forfatteren tager sit udgangspunkt i 1765 med udstedelsen af stempeloven ('Stamp Act'). Kolonisternes fortolkning af denne som en indirekte skatteopkrævning medførte demonstrationer og uroligheder især i byerne. Demonstrationerne blev ledet af ganske få mænd, som hovedsagelig var forretningsfolk eller håndværkere; og det er denne kategori af mænd, der i undertitlen benævnes 'Colonial Radicals'. I byerne dannede de sammenslutninger, som gik under forskellige navne, hvoraf det mest almindelige og til sidst det eneste benyttede var 'the Sons of Liberty'. Deres taktik gik ud på at presse stempel-sælgerne ('stampmen') fra deres job gennem demonstrationer, men absolut på ikke-voldeligt plan, og det lykkedes at få afskaffet loven igen i 1766. Forfatteren understreger desuden, at alle både 'Colonial Radicals' og »hoben« forblev loyale overfor den engelske krone.

P. Maier fortsætter sine undersøgelser i kronologisk rækkefølge og påviser, hvordan taktikken ændredes: 'non-importation/non-consumption movements', og vold mod engelske embedsmænd og ejendom eskalerede med udstedelse af nye engelske restriktive love, for til sidst at kulminere med uafhængighedskrigen.

Tilliden til de engelske institutioner undergravedes efterhånden som engelske »lov-overgreb« fandt sted ('No taxation without representation'). Man ventede, at oppositionen hjemme i moderlandet, England, kunne åbne George III's øjne for Parlamentets begyndende despotiske regime. Kolonisterne »nægtede« først den tanke, at kongen kunne stå bag sine ministres »unkonstitutionelle« lovgivning både i hjemlandet og overfor kolonierne, ja der verserede endog rygter om fransk indblanding i engelsk politik. Men da petitioner og andre henstillinger direkte til George III i begyndelsen af 1770'erne ikke gav resultat, blev kolonisternes konklusion, at kongen stod bag sine ministre og derfor var medansvarlig.

Udviklingen i Irland, Corsica og Vestindien blev ligeledes med stor interesse fulgt i de amerikanske kolonier. Herfra hørtes også røster om frihed for folket, men uden held.

Den stærke tro på frihed under den engelske konstitution fra 'the Glorious Revolution of 1688' svandt hen, og til den voksende modstand mod englænderne tilføjedes tanken om løsrivelse og om etableringen af en ny statsform – en republik. I dette spørgsmål er Maier uenig med Cecelia M. Kenyon, som påstår republikanismen først opstod i 1776, altså kort tid før selvstændighedserklæringen af 4. juli 1776 (*Republicanism and Radicalism in the American Revolution: An Old-Fashioned Interpretation; The William and Mary Quarterly*, XIX, 1962), mens Maier påpeger, at tankerne fødtes allerede i 1773 og forstærkedes op til det åbne brud i 1775.

Maier konkluderer videre, at de koloniale ledere så deres modstand/revolution mod England som en international avantgardistisk kamp for frihed og imod despotisme. Mange steder i Europa opstod absolutte regimer, og 'Colonial Radicals' følte sig nærmest forpligtede til at kæmpe imod dette, da det viste sig, at de utilfredse elementer i England, Irland, Vestindien eller Corsica ikke fik taget et sådant initiativ.

I konklusionen tages skarpt afstand fra amerikanske progressive historikers påstand om, at det var en fast gruppe af personer, som stred for større politisk demokrati. Maier mener, at en sådan gruppe ikke eksisterede; tværtimod var modstanden mod England

decentraliseret og først med Continental Congress i 1774, kan man til dels tale om en koordineret modstand. Dog indrømmes det, at 'Colonial Radicals' ('Sons of Liberty') stod i forbindelse med hverandre, og en vis vejledning eller rådslagning fandt sted.

Et gennemgående tema i hele bogen er kolonisternes ret til frihed – i begyndelsen under den engelske konstitution og sidenhen til selvstændighed. Hvad Maier forstår ved frihed er noget usikkert. Af to aspekter ved begrebet frihed: dels et folks frihed fra overherredømme og dels individets frihed indenfor en given statsform, berører Maier kun det første aspekt.

Alle 'Colonial Radicals' handlinger retfærdiggøres indenfor dette første aspekt af begrebet frihed, medens der overhovedet ikke tages stilling til deres eventuelle personlige interesser i en løsrivelse fra England og oprettelse af en ny statsform. Allerede i kolonitiden fandtes i kolonierne interesse modsætninger nord/syd og øst/vest, men disse 'Colonial Radicals' gøres til altruistiske personer i ånden af »frihed«.

P. Maier har været igennem en enorm mængde kildemateriale i både USA og England. De vigtigste primære kilder er privat- og offentlig korrespondance af ('Colonial Radicals') med navne som: John Lamb, Samuel Adams, R. Henry Lee, B. Franklin m. fl.; samt aviser, som disse udgav eller støttede.

Forfatteren har en kraftig tendens til en refererende/beskrivende holdning; læseren bliver konfronteret med en kolossal mængde oplysninger og »facts«, men bliver ladet i stikken med fortolkninger af dem.

Bagest i bogen findes en liste over navnene på kendte medlemmer (listen er ikke komplet) af 'the Sons of Liberty' med opgivelse af erhverv og respektive hjemsted samt et fortræffeligt kombineret navne- og emneregister.

Paul Messer Paulsen

Vejledende Arkivregistraturer XVII. Lokalkiver til 1559: Gejstlige Arkiver I. Ærkestiftet og Roskilde stift. Ved Thelma Jexlev. Udgivet af rigsarkivet. Kbh. 1973. 399 s.

Som det fremhæves i indledningen adskiller det nye bind i Rigsarkivets snart ærværdige række af *Vejledende Arkivregistraturer* sig ret væsentligt fra de øvrige. Det skal sikkert også ses i lyset af de arkivteoretiske overvejelser, man fra ledelsens side har været igennem vedrørende de arkivalier eller arkivgrupper, bogen behandler, således som det fremgår af rigsarkivarens forord. Hvilken mening man nu end kunne have om disse spørgsmål, må det af adskillige tungtvejende grunde anses for en lykkeligere løsning, at overvejelserne – i stedet for i omfattende omflytninger – resulterede i udgivelsen af dette første bind om lokalkiver. Ydermere går man videre end blot til Rigsarkivet og Landsarkiverne, idet man også inddrager vigtige samlinger uden for statens arkiver – dog ikke arkiver uden for det nuværende Danmarks grænser. Derved skaber man et samlet overblik på eet sted over, hvad der eksisterer af materiale fra tidsrummet 1140–1559. Grænsen er sat ved dette års udgang, men som fremhævet i indledningen – den kan ikke anses for et virkeligt skel, men må snarest anses for at være betinget af rent praktiske forhold, når man ikke ville standse med Kristian 3.s død 1. januar 1559. Endnu indtil da er det overkommeligt at gennemføre en detailregistrering som her.

Som forløbere kan man betragte de i Landsarkiverne gennemførte registreringer af breve ældre end 1559, som er tilgængelige på Rigsarkivets læsesal. For Rigsarkivets vedkommende har man hidtil måttet udsøge sig stoffet i læsesalens store trebinds kronolo-